

RUDAR

... Glasilo slovenskih rudarjev ...



Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti dan v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Vstajenje.

Iz globokega zimskega spanja, iz pokojnega miru, iz velike tišine se dramatična natura in vstaja k novemu življenju. Vsa spočita, jasna in oblita s pomladanskim solncem se je zdramila, po njej polje nova sila, ki klije iz tal iz dreves, ki diha iz slehrnega žarka pomladanskega solnca in prepeva iz neskončne prelesti sinjenga in šepce iz slehrne sapice, ki nam v pomladanski milini boža lica. In vsa duša čuti to novo moč in silo prebujajoče se nature, čuti jo v ozračju, prepletenem s solničnimi žarki, čuti jo v prvem zelenju, čuti jo v radostnem tičjem čvrčenju, ki vre v neugasnem vrelcu iz nešteti pevskih grl v jasno spomlad. Zakaj vsa ta radost, vsa ta spomladanska luč, ves spomladanski šum in nemir se spaja v eno samo pesem o življenju, ki je spalo globoko, globoko zimsko spanje, a je vstalo silno in z mogočnim zamahom iz dolgega spanja in zdaj šumi po vsej naturi njegova velika ustvarjajoča moč!

Vstajenje vsepovsod! Iz naročja matere zemlje klije novo življenje; poslušajte pa še naslednjo resnično zgodbo o vstajenju iz spanja k novemu življenju.

Bil je velikan, v njem je bila silna moč. Tako velikanška je bila tista moč, da je ni bilo sile pod božjim solncem, ki bi jo uklonila. Ali velikanu je bila moč brez koristi, ker je ni hotel rabiti — bodisi se je ni zavedal jasno in v dno svoje duše, bodisi je bilovnjem premalo odločne volje. Velikan, pa je imel sovražnike in ti so se veselili njegove malobrižnosti; zakaj veliko korist so imeli od nje. Iz velikanove moči so se namreč rodila čudovita, neprecenljiva bogastva in prišli so krivičniki, ki so kradli bogastva; ki jih je bil ustvaril velikan. Dolgo, dolgo je to trajalo. Ali krivičniki so bili vedno samolastnejši in tako se je zgodilo, da je velikan začel polagoma čutiti krivico. Pa so ga hoteli potolažiti in z bogate mize razkošja in bogastev so mu vrgli drobtinico. Velikanu se je sprva zdelo to veliko; ampak ker se je že bilo predramilo globoko v njegovi duši spoznanje o krivičnosti, ki jo uganjajo proti njemu, je to spoznane naraščalo bolj in bolj, obenem s spoznanjem pa se je v velikanu vedno bolj budila zavest njegove moči, dokler ni planila kakor izbruh vulkana na dan, da so zatrepotali krivičniki v onemoglem srdu, zakaj za zmerom je odklenalo njih brezobzirni krivičnosti in v strahu in grozi so zaslutili dan, ko bo njih krivici bila zadnja ura...

Velikan se je zbudil iz spanja in zapraval vstajenje. Ta velikan je proletarijat.

In nikdar ni ta resnična povest o vstajenju proletariata bila jasnejša našemu spoznanju kakor ravno letos, ko je v predpomladi stopil rudniški proletarijat z doslej nepoznano silo na plan, ko je zazvenela iz njega bojnih korakov visoka, drzna, samozavestna, vse ovire rušéča in navzgor k novemu življenju stremeča pesem o vstajenju iz otopele sužnosti in malomarnosti v prekipevajočo bojevitost in v mogočen razmah. In krivičniki rudniškega proletariata in z njimi vsa kapitalistično-meščanska družba so plašno zrla na gibanje silne vojske podzemeljskih proletarcev, drhteli so v strahu, ko so videli, kako je preplavilo to v svojem razmahu in v svoji bojevitosti tako veličastno in krasno gibanje dežele in je preletelo morja. V osrčju proletariata pa je kipelo veliko vstajenje sprico

ttega strahu meščanske družbe, zakaj živo se je zavedal, da izvira tak strah samo iz tiste resnice, ki jo je tako lepo izrazila znana pesem o sili proletariata in katere najznačilnejši vrstici se glasita:

Vsa kolesa obstojé
če hočejo tvoje močne roké.

Narava je vstala k novemu življenju, v pomladi bo klilo novo življenje iz njenega naročja, v poletju bo zorelo, v jeseni pa bo rodilo bogate sadove. Karkoli je vstalo iz dolgega spanja, je namenjeno, da se razvije, da zori in dozori. Rudniški proletarijat je letos občutil spomladanski dih novega življenja; v spomladi prebujeno gibanje naj se razvija in naj zori, da dozori v bogat, krasen sad — v organizirano proletarsko armado, ki bo združena s proletariatom vseh drugih strok in vseh drugih dežel strmoglavlila kapitalistično meščansko družbo z njenega krivičnega prestola in postavila na pravični prestol socialistično družbo, ki bo prva velika noč, prvo vstajenje vsega trpečega človeštva.

Mezdno gibanje slovenskih rudarjev.

Odgovor trboveljske premogokopne družbe.

Kakor smo že zadnjič poročali med brzojavnimi vestmi, je trboveljska premogokopna družba odgovorila na zahteve zagorskih, trboveljskih in hrastniških rudarjev po zvišanju plače. S svoje bogate, z milijoni obležene mize, ki so jih nagromadili brezmerno izkoriščani rudarji, je vrgla drobtinico v obliki petodstotnega povišanja plače. Brez ozira na neznatnost približka pa moramo z ogorčenjem konstatirati, da je dunajski upravni svet trboveljske premogokopne družbe zagrešil v svojem odgovoru nesramnost prve vrste! V svojem odgovoru namreč očita delavcem infamno očitiranje, da v rudniku niso storili tistega dela kakor bi ga bili lahko. Ali slišite, rudarji? Ko se vračate iz jame domov, ste pokriti čez in čez s premočnim prahom, na rami nesete spodnje hlače, vse premočene od potu pri delu, vaš korak je truden in telo vse izmučeno od naporenega dela — tu pa vas zmerjajo kapitalistični mogotci, ki jim ustvarjate milijone s svojimi žulji in s svojim znojem, ti milijonskotežki imenitniki vam torej očitajo, da pasete lenobo! Zdaj veste, koliko so vredne bajke o »dobrosrčnosti« vaših gospodarjev, zdaj vam je znano, kako bi se vam godilo, ako bi se zanašali na »dobro« voljo trboveljske premogokopne družbe. Jasno pa vam mora biti, da si boste priborili svoje pravice in človeške delovne ter mezdne razmere samo po eni poti. In ta pot je **vaša lastna moč, združena v čvrsti strokovni organizaciji.**

Kljub tej nezaslišani nesramnosti pa ima trboveljska premogokopna družba dovolj drzno čelo, da govori o nekakšni »žrtvi«, če vrže rudarjem tisto borno petodstotno drobtino s svoje milijonske mize. Ampak vsakdo, ki ima količkan možganov v glavi, si bo brez najmanjše težave napravil pravo sodbo o tej zlagani bajki, ki hoče pripovedovati o »žrtvi« trboveljske premogokopne družbe...

Famozni odgovor trboveljske premogokopne družbe se glasi takole:

Trboveljska premogokopna družba.

Dunaj, 25. marca 1912.

Krajevnomu delavskemu odboru rudnika
Trbovlje, (Zagorje, Hrastnik).

Upravni svet je temeljito preštudiral spomenico, ki mu jo je predložilo rudniško ravnateljstvo dne 15. t. m., in na podlagi njega sklepov vam dajemo na znanje:

Predvsem se je konstatiralo, da se trditev, kakor da bi se bile plače zmanjšale v zadnjih letih, ne vjema z resnico; pač pa je statistično dokazano, da so ostale stalne in so pomembno narasle in bi bile lahko v mnogo večjem obsegu narastle, ako bi bil uspeh dela primeren.

Naraščanje produkcije se torej nikakor ne sme prisojati večji marljivosti pri delu, ampak na eni strani se mora prisojati produkcija izven jame in pa vplivu strojev. **Ako bi hotelo delavstvo primerno delati, tedaj bi bilo to njih in našim interesom v korist, zakaj zaslužki delavcev bi bili znatno poskočili in družba bi se vsled višje produkcije lažje izkopalala iz težavnih razmer, v katerih se nahaja. Položaj družbe je tako neugoden, da ni mogla ne lani in ne more ne letos dati dividend svojim delničarjem.**

Kljub temu kočljivemu položaju se je izjavil upravni svet uvažujoč resnično podražanje živila za voljnega, da se žrtvuje in dovoli petodstotno povišanje plač vsem jamskim in vnanjim delavcem, kakor tudi akordov in gosposkih plač, od 1. aprila tega leta dalje.

V sedanjih okoliščinah je to skrajna koncesija, ki jo moremo priznati delavstvu, in upamo, da bo delavstvo z njo zadovoljno; vsaka nadaljna koncesija pa je izključena. — Brž ko se razmere družbe temeljito izboljšajo, se bo gotovo ozirala na nadaljno izboljšanje položaja svojih delavcev.

Da omogočimo pridnim delavcem znatno povišanje njih zaslužka, bomo razentega uvedli nagrade za primerno delo in bo rudniško ravnateljstvo izdelalo tozadevne tabele ter jih objavilo v kratkem.

Trboveljska premogokopna družba.

Podpisi nečitljivi.

To je torej dosloven prevod famoznega odgovora trboveljske premogokopne družbe, samo tisto mesto, kjer stopa vsa infamnost očitka delavcem najjasnejše na dan, smo podčrtali mi. Kakor pa je očitno, da delavstvo ni hotelo dovolj delati, skrajno nesramno, ker je nadvse krivičen, vendar pa pride imenitnim gospodom trboveljske premogokopne izkoriščevalnice zelo prav, ker hočejo z njim opravičiti svoje nesramno nizko izplačevanje delavstva. Ali slišite, rudarji? Sami ste krivi, da so bile vaše plače slabe, zakaj vi sami niste hoteli več zaslužiti, ker ste pasli lenobo na delu! Tako namreč pravijo vaši gospodarji na cesarskem Dunaju... Pa še na drug način se je hotela oprati trboveljska izkoriščevalnica očitka slabih plač rudarjev, namreč s tem, da je napravila globok poklon še pred stroji. Ampak saj se še nikdar ni tajilo, da stroji ne pospešujejo produkcije. Ta poklon bi bila družba brez škode opustila. Konstatiralo se je samo, da se je produkcija povečala, kar je tudi res, in na podlagi tega dejstva je bilo delavstvo tem opravičenejše zahtevati izboljšanje svojega položaja. Nevzdržnost teh trditev, ki bi znjimi družba rada opravičila slabo izplačevanje rudarjev, je torej tako prozorna, da se visoki upravni odbor dunajskih gospodov z njimi samo smeši.

Družba nadalje stoka, da je v skrajno slabih razmerah. Rudarje sicer vse to stokanje ne briga prav nič, če zahtevajo svoje pravice,

vendar pa nam visoki upravni svet vsaj ne bo zameril, ako dvomimo o teh slabih časih družbe: ako bi se namreč družbi res tako slabo go-dilo, kakor bi kdo sodil o njenem stokanju, kdaj bi že bila prodala svoje rudnike! Ali kapita-listi pri trboveljski premogokopni družbi prav dobro vedo, da so njih rudniki vir zlate reke in dobro vedo, da pride za enim ali dvema su-hima letoma dolga vrsta plodovitih in bogatih let, ki jih tisočerno in stotisočerno odškoduje-jo za eno ali dve slabi leti. To je resnica o »žrtvi« trboveljske premogokopne družbe.

Zelo imenitno pa se sliši trditve, da bo družba sama poskrbela za izboljšanje delav-skih razmer, brž ko se tudi njej izboljša polo-žaj. Trboveljska premogokopna družba bi prav lahko opustila take nepotrebne burke v tej resni zadevi; zakaj tega itak gospodje sami ne mi-slijo, da jim delavstvo verjame. Rudarji trbo-veljske premogokopne družbe so morali boje-vati z družbo že preveč trdih bojev, da bi u-fegnili biti med njimi tako naivna duša, ki bi verjela taki trditvi. Nasprotno, rudarji so trdno uverjeni, da si bodo priborili izboljšanje samo z lastno močjo, s krepko organizacijo. Sicer pa se ta trditve, s katero bi rada udarila trbo-veljska družba na dobrosrčno struno, zelo čudno sliši, ako pomislimo, da jim je takoj v začetku odgovora očitala nemarnost in lenobo na delu.

Izzivalno v odgovoru je tudi tisto mesto, ki govori o nagradah »pridnim« delavcem. Zakaj dovelj skušenj že imamo, kakšne delav-ce smatra trboveljska premogokopna družba enako kakor tudi drugi izkoriščevalci za »prid-ne«. Pod pretvezo teh »pridnih« se uvaža če-što najgrša korupcija in gojenje svetohlinstva in priliznenosti.

Rudarji in odgovor.

Zagorski, trboveljski in hrastniški rudarji so zavzeli stališče do odgovora trboveljske družbe na velikih rudarskih shodih v nedeljo popoldne; pred shodi pa je bila v petek v trbo-veljskem »Delavskem domu« velika konferen-ca rudarskih zaupnikov, ki je temeljito preteh-tala ves položaj. Končno je soglasno sklenila naslednjo resolucijo:

I. Zbrani delegatje podružnic Unije rudar-jev avstrijskih iz Zagorja, Trbovelj in Hrastni-ka in rudarske zadruga druge skupine na kon-ferenci dne 29. marca 1912 v »Delavskem do-mu« v Trbovljah, so sklenili priporočati delav-stvu na shodih vršecih se v nedeljo dne 31. mar-ca 1912, sprejeti 5 procentno povišnje plač vsem pri rudniku vposlenim delavcem, pri a-kordnem delu kakor tudi pri gosposkih šitih, ki ga je ponudila Trboveljska premogokopna družba v odgovoru z dne 25. t. m., s pripombo, da se izdela tarifa za akordna dela (Geding-Tabelle) za rudnike v Zagorju, Trbovlje in Hrastnik-Ojstro. Akordni cenik naj se izdela tako, da bo vsak delavec iz istega posnel, ko-liko plačila mu gre za posamezna mu odkaza-na dela. Na tako izdelano tarifo naj se šele pri-klopi posameznim postavkam 5procentno povi-šanje.

Na posvetovanju, ki so se vršila glede se-stave tarifov naj se poleg delegatov povabi tudi g. M. Čobala iz Zagorja.

Konečno zavračaa konferenca soglasno ža-lljivi ton odgovora, v katerem se delavstvu o-čita malomarnost pri delu.

II. Zbrani delegatje in zaupniki so storili, kolikor je v sedanjem času bilo mogoče, da se je delavskim zahtevam deloma ugodilo, in pri-čakujejo, da se bo delavstvo za prihodnje boje boljše pripravilo ter priznalo važnost svoje sta-novske organizacije.

Zastopniki pozivljejo vse rudarje, da pristo-pijo kot člani »Uniji rudarjev avstrijskih«.

Shodi so soglasno sprejeli resolucijo, kar je dobro znamenje za naše rudarsko gibanje: v soglasnem sklepu se namreč izraža disciplina, ki je eden prvih pogojev za uspeh slehnega de-lavskega gibanja. Poročevalci so na shodih poudarjali, da sprejem odgovora nikakor ne po-meni, da rudarji prenehajo z nadaljnim bojem, ampak rudarji sprejmejo to brobtinico izboljša-nja samo zategadelj, ker spoznajo to v sedanjih okoliščinah za najpametnejše. Naloga rudarjev pa je, da se že sedaj pripravljajo za nov boj, ki jim bo prinesel lepših in večjih uspehov od

sedanjih. Pripravljali pa se bodo na boj samo s tem, ako vstopijo vsi do zadnjega v Unijo ru-darjev avstrijskih, ki je edina braniteljica ru-darskih pravic. Konec sedanjega mezdnege gi-banja naj bo torej začetek novega neumornega dela za organizacijo, ki ustvari predpogoje za bodoče uspešne boje.

Gibanje rudarjev na Češkem.

Na Češkem je položaj po premogovnikih še vedno nejasen. Več tisoč rudarjev je v stav-ki, dasi organizacija stavke ni bila še razgla-sila, ampak je svetovala rudarjem, da poča-kajo do izida pogajanj med podjetniki in rudar-skimi zaupniki.

Dne 31. aprila so bili v Moravski Ostrovi velikanski rudarski shodi, ki so sklenili, da ru-darji počakajo na nadaljne obravnave porav-nalnega urada 10. aprila. Od izida teh pogajanj bo odvisno, ali prično rudarji s stavko ali ne. Če se izkoriščevalna gospoda rudniških last-nikov uklone in prizna ter izpolni zahteve ru-darjev, tedaj gredo rudarji na delo, ako pa ne, pa prično z bojem.

V gibanju čeških rudarjev se je tudi poka-zalo, da delavska solidarnost ni prazna beseda. Pri pogajanjih z glavnim odborom je skušal sekcijski šef Homan odbor pregovoriti, da bi odvezal od stavkovne obveznosti tiste delav-ce, ki so jim razna podjetja že priznala razne zahteve; med temi so zlasti državni delavci. Odbor je sicer priznal vrednost izpolnjenih zahtev, zlasti od strani državne rudniške uprave, vendar pa je po večurnem posvetova-nju odklonil Homanov predlog iz delavske so-lidarnosti, češ, da ne gre, da bi se enim delav-cem izpolnila zahteva, drugim pa ne. Geslo de-lavstva je: Vsem rudarjem se morajo izpolniti njih zahteve.

Dne 1. aprila so se pogajanja s podjetniki nadaljevala; prihodnjič poročamo, s kakšnim uspehom.

Gibanje rudarjev je mezdno gibanje, ra-zentega se tiče tudi praznovanja 1. maja in do-bave orodja ter razstrelil.

Iz tega mezdnege gibanja pa spoznamo ponovno resnico, kako krčevito se drži izko-riščevalna gospoda svojih krivičnih privilegi-jev in da se da njih odpor uspešno streti samo s krepko organizacijo.

Splošna stavka angleških rudarjev.

Stavke še ni konec, kakor so bili marsi-kateri pričakovali. Angleški parlament je nam-reč sprejel samo princip minimalne mezde po angleških rudnikih, ni pa določil v zakonih vi-šine minimalne mezde, kakor so bil zahtevali rudarji. Angleška vlada se je namreč postavila na stališče, naj se o višini minimalne mezde po-botajo delavci in podjetniki sam med seboj.

Jasno je torej, da je z načelom minimalne mezde delavcem presneto malo pomagano, če pa ne vedo, kolika naj bi bila ta minimalna mezda. In da je najiskrenejša želja vseh rudni-ških izkoriščevalcev, kako bi rudarjem mini-malno mezdo odmerili kolikor možno skopo, je jasno kakor beli dan. Zategadelj rudarji še ni-so storili sklepa, da gredo na delo, dokler ne dobe zagotovila, da se jim da tista minimalna plača, ki imajo do nje pravico.

Zdaj rudarji glasujejo, ali gredo na delo ali ne. Poročila o glasovanjih prihajajo zelo poča-si, ker so tozadevna zborovanja zaupna. Zato danes še ne moremo poročati, kako izpade gla-sovanje; morda nam bo to možno storiti v pri-hodnji številki.

O velikanski moči angleške strokovne or-ganizacije smo že toliko pisali, da mora imeti vsak rudar resnično predstavo o tej ogromni orlaški sili. Ker pa številke vedno najjasnejše govore, navajamo danes brez nadaljnega ko-mentarja tele številke:

Rudarska organizacija je izplačala od 1. marca stavkujočim organiziranim rudarjem 1.042.000 funtov šterlingov, to je 25.008.000 K. V stavkovni blagajni je še 951.000 funtov šter-lingov, to je 22.824.000 kron.

Ne bomo prepevali ponovnih slavospevov na to silno moč organizacije angleškega rud-niškega proletariata; zakaj številke kriče do neba!

KARL KAUTSKY:

Socializem in posedujoči razredi.

Zadnji odstavek splošnega dela našega se-danjega programa se glase:

Družabna preosnova ne pomenja samo osvoboje pro-letariata, ampak vsega človeštva, ki trpi v današnjih raz-merah. Biti pa more samo delo delavskega razreda, ker stoje vsi drugi razredi, kljub medsebojnim interesnim sporom na stališču zasebne lastnine proizvodjalnih sred-stev in imajo ohrano temeljev današnje družbe za svoj skupni cilj.

Boj delavskega razreda proti kapitalističnemu izko-riščanju mora biti političen boj. Delavski razred ne more bojevati svojih gospodarskih bojev in ne more razviti svoje gospodarske organizacije brez političnih pravic. Ne more izvesti prehoda proizvodjalnih sredstev v skupno last, ne da bi si osvojilo politično moč.

Da se delavstvo zaveda tega boja in ga vodi enotno in da se da temu boju cilj, ki ga mora imeti po svoji naravi — to je naloga socialno demokratične stranke.

Interesi delavskega razreda so si v vseh deželah s kapitalističnim proizvodjanjem enaki. Z razširjanjem sve-tovnega prometa in z razširjanjem proizvodjanja za sve-tovni trg je položaj delavcev ene dežele vedno bolj od-visen od položaja delavcev v drugih deželah. Osvoboditev delavskega razreda je torej delo, ki se tiče v enaki meri delavcev v vseh kulturnih deželah. V tem oziru čuti in se izjavlja socialno demokratična stranka v Nemčiji za eno z razrednozavednimi delavci vseh drugih dežel.

Socialno demokratična stranka v Nemčiji se torej ne bori za nove razredne privilegije in predprave, ampak za odpravo razrednega gospodarstva in razredov samih in za enake pravice in enake dolžnosti vseh brez ozira na spol in rod. S stališča teh naziranj se v današnji družbi ne bojuje samo proti izkoriščanju in zatiranju mezdnih delavcev, ampak proti slehnemu izkoriščanju in zatiranju, ki je naperjeno proti kakemu razredu, kaki stranki, spolu ali plemenu.

Uvodni stavek prvega izmed teh treh od-stavkov pač ne potrebuje obširne razlage. Temeljito smo že dokazali, da nadomestitev kapi-talističnega proizvodjanja s socialističnim ni sa-mo v interesu neposedejočih in izkoriščanih, ampak v gotovem zmislu tudi v interesu vsega gospodarskega razvoja, potemtakem tudi v in-teresu posedujočih in izkoriščevalcev. Tudi ti trpe vsled protislovij, ki jih rodi moderno pro-izvajanje. Eni izmed njih propadejo v lenobi, drugi se uničijo, ko se na vso sapo pehajo za dobičkom, nad njimi vsemi pa plava Damokle-jev meč bankrota, propada v proletariat.

Toda znano nam je, da je velika množica posedujočih in izkoriščujočih nasproti socia-lizmu ne samo v dvomu in nezaupnosti, am-pak celo v najstrupenejšem sovraštvu.

Ali je temu krivo samo nezadostno znanje in spoznanje? Toda najglasnejši med nasprot-niki socializma so ravno tisti, katerim bi mo-ralo dati njih mesto v državi, družbi in znanosti največ zmožnosti, da razumejo družabne zveze in umevajo smer družabnega razvoja.

In tako kričeče so razmere današnje dru-žbe, da se nikdo, ki hoče veljati za resnega v politiki ali znanosti, ne upa tajiti upravičenosti socialistične kritike. Nasprotno, najprosvitljenej-še glave vseh nesocialističnih strank priznavajo, da ima socialistična kritika »upravičeno jedro«, marsikateri izmed njih celo razglašajo zmago za neizogibno — ampak samo pogojno, namreč le tedaj neizogibno, ako se družba takoj ne za-okrene in se ne poboljša, kar se lahko zgodi čisto poljubno in z lahkoto, ako se brzo ustreže po-sebnim željam eni ali drugi teh strank.

Na ta način se odtegnejo celo tisti člani nesocialističnih strank, ki so najbolje razumeli socialistično kritiko, z logičnim stranskim sko-kom ravno na odločilnem mestu nujnosti, da bi izvajali iz te kritike konsekvence.

Vzrok tega čudnega pojava je pri roki. Če-prav govore nekateri važni interesi tudi pose-dujočih proti zasebni lasti proizvodjalnih sred-stev, vendar zahtevajo njih drugi, mnogo bližji in lažje umljivi interesi ohrano zasebne lasti.

Predvsem velja to za bogatine. Z odpravo zasebne lasti proizvodjalnih sredstev ne morejo ti neposredno ničesar pridobiti. Seveda mora odprava roditi blagodejne gospodarske posle-dice, ki bi koristile tudi njim, toda te posledice so razmeroma daleč. Pač pa spoznajo na prvi pogled poslabšanja, ki jih bodo imeli od odpra-ve zasebne lastnine; nedvomno morajo izgubiti

več ali manj svojega ugleda in svoje moči, nekateri med njimi morda tudi več ali manj udobnosti in prijetnega življenja, kar bo vse odvisno od okoliščin, v katerih se izvrši socialna revolucija.

Drugače pa je s spodnjimi plastmi posedujočih, z izkoriščanimi med njimi, malimi rokodelci, malimi kmeti itd. Ti ne izgube prav nič svoje moči in svojega ugleda in z uvedbo in razvojem socialističnega proizvodnje bo njih življenje le prijetnejše. Da pa razumejo to resnico, se morajo povzpeti nad obzorje razredov, katerih udje so. S stališča omejenega malomeščana ali malega kmeta je neumljivo že kapitalistično proizvodnje, katerega posledice vendar čutijo na lastnem telesu, še bolj neumljiv pa je zanje moderni socializem. Kar pa jim je umljivo samoposebi, to je nujnost zasebne lastnine proizvodnih sredstev za njih obratovanje.

Dokler čuti rokodelec kot rokodelec, kmet kot kmet, mali trgovec kot mali trgovec, dokler imajo vsi ti krepko razredno zavest, tako dolgo se morajo oklepiti zasebne lastnine proizvodnih sredstev in tako dolgo morajo biti nedostopni socializmu, naj se jim godi še tako slabo.

V enem izmed prejšnjih poglavij smo videli, kako priklepa zasebna lastnina produkcijskih sredstev propadajoče male meščane in male kmete na njih zaostale obrate, čeprav jim ti že davno ne morejo več zagotoviti zadostne eksistence in čeprav bi si izboljšali položaj, ako bi prešli k meznemu delu. Tako je zasebna lastnina tudi moč, ki priklepa vse posedujoče razrede na današnje proizvodnje, celo tiste, ki so obenem izkoriščani, celo tiste, katerih posedovanje je le še porogljiva karikatura pojma »posest«.

Samo tisti med malomeščani in malimi kmeti, ki obupavajo nad nadaljnim obstankom svojega razreda, ki se več ne zaklepajo prepričanju, da propadejo vse tiste oblike obratovanja, na katerih sloni njih eksistenca, samo ti morejo razumeti nauke socializma. Neizobrazba in tesnoba dušnega obzorja, dvoje naravnih pojavov njih življenjskih pogojev, jim zelo otežkočita, da ne pridejo do potrebnega vpogleda v brezupnost svojega razrednega položaja. Njih beda, njih krčevito iskanje sredstva, ki bi jih lahko rešilo iz obupnega položaja, ni rodilo doslej ničesar drugega, kakor da jih je napravilo za lahek plen slehernemu demagogu, ki je nastopal s potrebno samozavestjo in je trosil sijajne obljube.

V višjih plasteh posedujočih je več izobrazbe in širši pogled. Tudi je v marsikaterem izobražencu še ostanek starega idealizma iz dobe revolucionarnih bojev napredujočega meščanstva, iz dobe prebujenja. Toda gorje buržvaziji, ki se da zapeljati, da se zanima za socializem in sodeluje zanj! Kmalu stoji pred izbero, da ali opusti svoje ideje ali pa raztrga vse družabne vezi, ki ga dotlej niso samo vezale, ampak tudi vzdrževale. Malo je tako pogumnih in samostojnih, da prodro do tega razpotja, in le čisto neznatno število od teh maloštevilnih ima moč, da odločno pretrgajo vezi s svojim razredom, kadar so dospeli tako daleč. Izmed teh maloštevilnih med maloštevilnimi pa je doslej večina navadno kmalu opešala; pozneje so spoznali svoje »mladostne neumnosti« in so se »spametovali«.

Med člani višje buržvazije so meščanski idealisti edini, ki jim je sploh možno, da so pristasi socializma. Toda večini tistih izmed teh idealistov, ki so si ustvarili globlji vpogled v družabne razmere in njih vprašanja, je njih vpogled samo povod, da se izčrpajo v brezplodnem iskanju takozvane »mirne« rešitve »socialnega vprašanja«, rešitve, ki spravi zahteve njih več ali manj socialističnega znanja v sklad z razrednimi interesi buržvazije, kar je prav tako nemogoče, kakor moker ogenj ali goreča voda.

Samo tisti meščanski idealisti, ki nimajo samo zadostnega teoretičnega znanja, ampak so vsaj v svoji duši že prekinili vezi z buržvazijo in jih pretrgajo tudi na zunan, samo ti se morejo razviti v resnične socialiste.

Od poseduocih razredov socializem torej ne more mnogo pričakovati. Njih posamezni člani se lahko pridobijo za socializem, toda samo tisti,

ki po svoji zavesti več ne pripadajo razredu, kateremu pripadajo po svojem gospodarskem položaju. To bo vedno neznatna manjšina, razen v tistih revolucionarnih časih, ko se prične nagibati tehtnica na stran socializma. Tedaj pa vsekako plane med posedujoče razrede velik pobeg od zastave.

Toda doslej se socialistična armada ni rekrutirala iz razredov tistih, ki še kaj izgube, dasi morda ne mnogo, ampak rekrutirala se je iz tistih razredov, »ki ne morejo ničesar izgubiti razen svojih verig in ki lahko osvoje ves svet.«

Našim čitateljem.

Z današnjo številko smo pričeli priobčevati vrsto člankov znanega socialističnega znanstvenika Karla Kautskega. Ti članki so izšli pod skupnim naslovom »Razredni boj«. Prav tako pa je tudi »Razredni boj« zadnji del »Erfurtskega programa«. Prve štiri dele »Erfurtskega programa«, imamo že prevedene v slovenščino. Ti štiri deli so: »Kdo uničuje proizvodnjo v malem«, »Proletariat«, »Kapitalistični razred«, »Država bodočnosti«. Dobe se v Ljubljani pri založbi »Zarje«. Vseh pet delov »Erfurtskega programa« se izpopolnjuje med sabo, vendar pa se lahko bere tudi vsak zase. Bolje je seveda, ako čitatelj pozna prejšnji del, preden začne brati naslednjega, vendar neobhodno potrebno ni.

»Erfurtski program« tolmači program socialnodemokratske stranke v Nemčiji; ker pa zastopajo socialisti vsega sveta enaka načela, velja za nas prav tako kakor za sodruge v Nemčiji.

Ako hočemo uspešno bojevati boj proti meščansko-kapitalistični družbi, moramo imeti razredno zavednih bojevnikov. Zategadelj naj bere vsak rudar s premislekom te članke Karla Kautskega.

Uredništvo »Rudarja«.

Strokovni pregled.

s Kjer imajo delavci politično moč... V nobeni državi na svetu nimajo delavci toliko politične veljave kakor v Avstraliji in vsled tega tudi delavsko zakonodajstvo ni nikjer drugod tako razvito. Kar označujejo pri nas meščanski modrijani za sanje, je na avstralskem otoku že davno uvedeno in z državnimi zakoni potrjeno. Nemški pisatelj Manes je opisal v posebni knjigi vtiske z avstralskega potovanja, ki so mestoma tako zanimivi, da jih je vredno omenjati.

Avstralski delavci so v trdih bojih dosegli da je $4 \times 8 = 24$. V proslavo tega svojega uspeha so postavili pred zveznim parlamentom spomenik iz kamna, na katerega so zapisali to čudno formulo. V tej formuli je obsežena glavna delavska zahteva, po kateri stremi na milijone delavcev po vsem svetu; 8 ur dela, 8 ur počitka, 8 ur razvedrila in 8 šilingov na dan. Koliko milijonov delavcev čaka na 10urni delavnik in koliko se jih še dandanes bori za 12urno delo!

Vsaka delavnica, kjer dela več nego dva na dan. Trgovski uslužbenci delajo po 52 ur na teden in so prosti v soboto ob eni popoldne do ponedeljka zjutraj. Ženske delajo po 45 ur na teden.

Tudi mezda avstralskih delavcev visoko presega mezde v ostalih deželah. Zakonito je uvedena minimalna plača in noben podjetnik ne sme plačevati delavcev pod tem minimom.

Vsaka delavnica, kjer delata več nego dva delavca, je postavljena pod kontrolo obrtnega nadzornika. Vsako obrtno delo pred 14 letom je prepovedano, prav tako prepoveduje zakon uporabljanje mladostnih delavcev izpod 18 let težka dela. Varstvo otrok je v Avstraliji jako lepo urejeno. Pijanim staršem ne puste otrok, da bi jih sami vzgajali, temveč jih jim odvzamejo in izroče v izrejo poštenim družinam na državne stroške. Mladina, vzgojena na državne stroške, ostane pod državno kontrolo do 18. leta.

Zanimivo je, kako so v Avstraliji preskrbljeni stari delavci. Mnogo bojev je morala dovojevati delavska stranka, preden je dosegla brezplačno zavarovanje za starost. V Novi Zelandiji ima vsaka 65 let stara oseba pravico do državne penzije, ki sega do letnih 600 K. Izplačujejo se penzije na poštinih uradih. Invalidno rento dobivajo vsi invalidi, ki so stari nad 17 let in ki so ponesrečili. Lani je bilo 25.300 starih delavcev s penzijo in je država žrtvovala v ta namen okoli 35 milijonov kron.

Kdaj dosežemo pri nas vse to? Samo če se omenijo te zahteve, že govore kapitalistični podjetniki o propadu vsega domačega in z vsemi sredstvi se trudijo, da preprečijo še tako skromen socialno - politični korak. In vendar Avstralija gospodarsko prav lepo procvita. Vzrok, da uživajo avstralski delavci socialno-politične naprave, po katerih pri nas šele stremimo, je v tem, da so si avstralski delavci z zgledno organizacijo osvojili državno oblast. Tudi pri nas vede bližnjica do boljšega življenja preko državne oblasti. Za osvojitve državne oblasti pa je treba razredno zavednega, s socialističnimi idejami prepojenega in v organizacijah izšolanega delavstva. Socialistična propaganda in organizacija, to je ključ do uspehov!

Dopisi.

Ljubno-Seegraben.

— Obsojen obrekovalec. Kakšne nesramnosti morajo delavski zaupniki prenašati, se je pokazalo zopet v sredo pred okrajnim sodiščem v Ljubnu. Teden se nahajajo rudarji ljubenskega okrožja v meznem gibanju in samo s skrajnim naporom je bilo mogoče Alpinsko Montansko družbo prisiliti, da je privolila rudarjem nekoliko priboljškov vsekakor šele potem, ko je družba ki pravi milionske dobičke, morala računati s stavko. Pri takih prilikah pa se najdejo zmerom žalostni junaki, ki so sicer prestrašopetni, da bi v boju sodelovali, in preumazani, da bi organizaciji tudi kaj prispevali ter ji na ta način boj omogočili, ki imajo pa vsak čas dovolj poguma, da na najpodlejši način obrekujejo zaupnika delavcev, ki pri takih prilikah dostikrat cele tedne ne zatisne oči. Taki junaki v bojih nikoli ne sodelujejo, pač pa so prvi, ki sežejo po uspehih boja, kadar se organizaciji posreči, da kaj doseže. Eden te vrste junakov je tudi rudar Schmek, ki je revirnega tajnika rudarjev v Ljubnu, sodr. Zwanzgerja obrekoval, češ, da je od Alpanske Montanske družbe podkupljen in da za to rudarji nikoli nič ne dosežejo. Pravil je celo, da bo nastopil dokaz resnice. Razumese, da je bil sodr. Zwanzger prisiljen tirati obrekovalca pred sodišče. Tu pa je žalostni junak zlezal pod klop. Najprej je na vse mogoče načine se izvijal in tajil in na vse zadnje prav klavrno operiral na prizanesljivost tožitelja. Samo dobroti sodr. Zwanzgerja, ki je z ozirom na nedolžno rodbino predlagal milo kazen, se ima zahvaliti, da je dobil samo tri dni strogega zavora, mesto meseca dni, kakor je povdarjal sam sodnik. Žalostno je, da se najde med delavstvom še zmerom le preveč takih ljudi, ki mečejo v svojo lastno škodo svojim zaupnikom polena pod noge.

Idrija.

O novem plačilnem pravilniku delavcev državnih rudnikov je sprejel krajevni delavski odbor rudniške zadrage še sledeči od ministrstva potrjeni pravilnik, ki se glasi: Pravilnik zadevajoč donesek za vzdrževanje svojcev onih, ki so k orožnim vajam, oziroma k vojaškemu vežbanju poklicani in spadajo k stalnemu delavstvu državnih rudnikov in žgálnic in to: v Idriji, Mosteču, Pribramu, Jakimovu, Rajblu, Celju, Kirchenbichlu in Klausnu, potem državnih montanističnih tovarn v Dorohobyczu in Unterheiligenstadtu. § 1. Za slučaj vpo-klicanja v aktivno vojaško službo in sicer: a) v svrhu postavno določene vojaške izužbe v oni dobi, ki je postavno določena za izvežbanje novincev, ki pa ne sme presegati postavne do-be enega leta ali celo dalj trajajoče prezentne vojaške službene obveznosti; b) v dobi periodičnih orožnih vaj; c) pri mobilizaciji in d) pri sklicu črnovojnikov imajo oženjeni ali vdoveli stalni delavci po razmerju, ki se sklada s pogoji določenimi v § 2. pravico do doneska iz rudniške blagajne in to za vzdrževanje svojih družin za dobo vojaškega službovanja. § 2. Visokost vzdrževalnega doneska znaša: a) 60% temeljne plače (normalne šitne dne) pri delavcih, ki imajo več kot štiri pod normalno starostjo 14ih let živeče zakonske ali postavno tem enake spoznane otroke. b) 50% temeljne plače (normalne šitne dne) pri onih, ki imajo štiri ali manj kot štiri pod normalno starostjo 14tih let živeče otroke ali zakonsko ženo brez otrok. § 3. Vdovci brez otrok in samski delavci nimajo nikake pravice do pripoznanja vzdrževalnih doneskov rudniške blagajne za čas njih odhoda k vojakom. § 4. Pravica do podpore prične z dnem, ko nastopi potovanje k vojaškemu službovanju, ki je označeno v § 1. in konča z dnem povratka na svoj službeni kraj, kar se ima takoj po opravljeni službi zgoditi. Donesek za vzdrževanje svojcev je torej plačati za tiste dni, ki se potrebujejo za potovanje od navadnega delavčevega stanovanjšča k dohodni postaji in nazaj in sicer po istih določenih, kot za čas vojaške službe. § 5. Delavci so zavezani svojo pravico do podpore svojemu predpostavljenu obratnemu vodji na ta način javiti, da se mu izkažejo z vojaško pozivnico oodnosno

pri povratku s svojim vojaškim oziroma črno-vojniškim posom.

Dunaj, dne 14. sušca 1912.

C. kr. minister za javna dela:

Trnka, s. r.

Prevalje.

Rudarski shod. Ko smo pretečeno nedeljo zvedeli, da potuje skozi našo občino sodrug Kocmur na shod v Črno, smo ga počakali na kolodvoru in naprosili, da bi nam ob povratku poročal na improviziranem shodu. Se-stanek, ki je bil sklican po § 2. zborovalnega zakona, je bil izborno obiskan; lahko rečemo, da takega shoda že dolgo nismo imeli. Prostori gostilne g. Paara so bili nabito polni poslušalcev, kar je dobro znamenje, da se naše ljudstvo probuja, posebno če se pomisli, da je bilo za agitacijo komaj tri ure časa. Shod je bil že zaradi tega potreben, ker je obratno vodstvo v Lešah začelo šikanirati organizirane rudarje. Starim rudarjem, ki so tu že dolgo vrsto let, se odpovedujejo rudniška stanovanja ali pa se zaračunavajo, dočim se komaj došlim mezdnim pritiskačem nudijo razne trenutne ugodnosti. Nekaterim se je dalo stanovanje celo v bolnišnici, za kar bi se morala pobrigati zdravstvena oblast. Vse to pa se godi zgolj iz namena, da bi se domačinom življenje ogrenilo ter tako napravilo prostor neorganiziranim sužnjem, ki delajo ceneje in imajo tudi manjše potrebe. Če rudniška gospoda misli, da bo s tem organizacijo razbila, se jako moti; mi se bomo slej ko prej oklepali naše »Unije«, ker vemo, da bi se nam brez nje veliko slabše godilo. Shod je mnogim odprl oči, ki so dozdej organizacijo le po strani gledali. V kratkem ustanovimo »Vzajemnost«, s katero nameravamo razširiti svoje delovanje tudi v sosednje kraje. Kakih 40 članov je že sedaj zagotovljenih. Centralo v Trbovljah prosimo, da takoj vloži pravila. Sicer se bomo še večkrat oglasili, ampak vseeno je potrebno, da že sedaj naglašamo potrebo po razširjenju »Zarje«. Vsi, ki so naročeni na njo, jo zelo hvalijo. — Ampak to še ni dovolj! Tudi agitirati je treba in nabirati nove naročnike! Vsak slovenski sodrug bodi naročnik na »Zarjo«, vsaka gostilna, ki ima delavske goste, jo mora imeti! Če razširimo naš časopis, bo to velikega pomena tudi za organizacijo! Sodrugi! Vzemite te besede z zadnjega shoda k srcu, pa na delo!

Črna.

Shod. V nedeljo opoldan smo imeli velik javen rudarski shod, na katerem je poročal sodrug Kocmur iz Ljubljane. Velika dvorana g. Krelca je bila natlačena polna delavcev iz Črne in bližnjih krajev, ki so večinoma pripeljali tudi svoje žene seboj. Govornik se je največ pečal z organizacijo in sedanjim meznim gibanjem rudarjev. Tisti, ki poznajo organizacijo vedno le takrat, kadar jim voda že v grlo teče, so morali požreti marsikatero grenko in je le želeli, da bi jih nedeljski shod izpametoval. Od organizacije se zahtevajo vse mogoče stvari, da bi jej pa pristopili, to pa mnogim še v sanjah na misel ne pride. Ni čuda, da so pri nas razmere tako slabe, kakršnih ni daleč naokolo. Zadnji uspeh organizacije bi bil lahko mnogo večji, če bi se vsi tovariši ravnali po geslu: Vsi za enega, eden za vse! Tudi delavke morajo spoznati, da je le v slogi moč. Le oziroma se na bližnje Leše, kjer je v marsikaterem oziru boljše nego pri nas. Malo več korajže je treba imeti, pa pojde. Denuncianti imajo le tam lahko stališče, kjer je delavstvo needino in razcepljeno. Če hočemo biti na vse strani močni, se moramo tudi gospodarsko organizirati. Podružnica konsumnega društva »Sloga« v Celovcu šteje že okoli 200 članov in bo tedaj odprla prodajalno, čim bodo vsi podpisani deleži vplačani. Tistim, ki godrnjajo in ki tega ne morejo dočakati, bodi povedano, da se gospodarske organizacije ne smejo zidati na pesek. Agitirajte torej za nove člane in skrbite, da bodo že priglašeni vplačani deleži, ki znaša samo 30 K. Plača se ali naenkrat, lahko pa tudi v manjših obrokih. Tudi »Zarjo« je treba razširiti. Vsak, kdor hoče veljati za socialista, mora biti naročen na »Zarjo«. Kjer to ni mogoče, naj se združita dva in jo naročita skupno. Obeta pa se nam tudi v drugem oziru novo življenje: v kratkem se ustanovi namreč podružnica »Vzajemnosti«, h kateri bodo pristopili vsi slovenski sodrugi. Ni dvoma, da se potem organizacijsko življenje poživlji in da bo imela od tega največji dobiček strokovna organizacija. Ampak delati bo treba in zopet delati! Samo od sebe nič ne pride. Če se povzdigne organizacija, se bodo tudi delovne in plačilne razmere zboljšale — in to želimo vsi. Shod je bil vsestransko zanimiv in je pokazal,

da so tla ugodna, samo malo dobre volje je treba. Govorniku so večkrat burno pritrdjevali, in če bodo vsi tisti, ki so bili na shodu, storili svojo dolžnost, no, potem smo lahko zadovoljni.

Razne stvari.

r Umazana kapitalistična konkurenca. Po kakih umazanih sredstvih včasih seže kapitalistična nenasitnost, priča sodba nemškega državnega sodišča o procesu, ki se je vlekel okoli šest let. Leta 1905 je pozval glavni ravnatelj mednarodne družbe za zračne stiskalnice in elekt. dr. v Berlinu delovodjo neke večje nemške ladjedelnice, naj proti nagradi, 50 mark poskrbi, da njegovi delavci ne bodo hoteli delati z nemškimi zračnimi stiskalnicami Pokornyjeve in Wittekinlove družbe za gradnjo strojev. Delovodja naj bi v ta namen natrosil opilke v stroje imenovane družbe in jih s tem napravil nerabne. Berlinska družba je namreč razpečevala ameriške stroje in je hotel s tem nezaslišanim zločinstvom izpodrinuti svojo konkurentinjo. Ali delovodja ni imel kapitalistične vesti, pa je ponudbo odločno odklonil. Stvar pa je prodrila v javnost in cela vrsta nemških kapitalističnih družb je javno protestirala proti tej nakani, ki se je celo tem izkoriščevalcem zdela odveč. Ameriško-berlinska družba je tajila in v navidezno opravičenje celo naperila tožbo proti tvrdkam, ki so podpisale protest. Ali ameriškim izkoriščevalcem se prav nič ni mudilo z obravnavo in so jo umetno zavlačevali celih šest let, samo da so lahko govorili svojim naročnikom o neopravičenem očitku. Pred par tedni pa je državno sodišče kot zadnja inštanca s svojo sodbo ugotovilo, da je mednarodna družba za zračne stiskalnice in električne stroje res hotela na gori omenjeni umazani način izpodrinuti nemško tvrdko. Krasna je kapitalistična morala.

r Alkohol in potomstvo. V Genevi je napravil italijanski učenjak Ferrari poskuse, ki jasno osvetljujejo resničnost trditve, kako škodljivo vpliva uživanje alkohola na človeški organizem. Učenjak je dalje časa dajal uživati morskim prešičkom alkohol. Več prešičkov je zbolelo za hudimi krčji, podobnimi epileptičnim napadom. Pozneje je prešičke umoril. Kakor drugi raziskovalci je našel tudi Ferrari dalekosežne spremembe v živčnih celicah, krvnih stanicah in v možganih ter v hrbtnem mozgu. Ferrarijeve živalice so izkotle mlade in tudi mladiči so imeli bolne pojave in zlasti krče, podobne božjastnim napadom. Ferrari je umoril mlade morske prešičke in preiskoval njih živčevje. In videl je, da se je tudi živčevje spremenilo; opazil je v njem bolne pojave. Ferrarijeva raziskavanja se popolnoma vjemajo z vsakdanjimi izkušnjami zdravnikov. Tako je pokazala statistika švicarskega zavoda za epileptične v Curihu, da so bili povprečno v desetih letih tretjina vseh na novo sprejetih bolnikov otroci staršev, ki so mnogo pili. Z znanstvenimi poizkusi je popolnoma jasno dognano, da alkohol vpliva na vsa živa bitja, ljudi in živali in rastline, škodljivo, in povzroča razne bolezni poleg tega, da organizem občutno slabi proti drugim boleznim in jim bolnik preje podleže.

r Kako je lep vojaški stan! V Přemyslu na Češkem je izostal vojak pioniskega polka, Franc Wyzoszanski, čez določen čas. Polkovni poveljnik stotnik Meller je kaznoval vojaka z enindvajsetdnevni zaporom v samotni celici. Vojak je moral nastopiti kazen ob najhujšem mrazu. Kljub strupenemu mrazu niso zakurili celice. Čez osem dni pa so morali prenesti Wyzoszanskega v vojaško bolnico, ker sta mu zmrznili nogi. Zdravnik je moral reveža takoj operirati in je odrezal vojaku za enkrat nogo do členka. Najbrž pa doleti tudi drugo nogo ta usoda. Ako pomislimo, kako nedolžen je bil prestopnik vojaka, tedaj razumemo, s kako bridkostjo bo prenašal nesrečnik vse svoje življenje trpko usodo pohabljenca. Pripomniti moramo še, da je Wyzoszanski do nastopa vojaške službe podpiral svoje revne starše. Kdo bo skrbel zdaj zanje?

r Socialno-demokratičen davčni program. Finančni odsek zbornice je imel 26. m. m. popoldne sejo. V generalni debati o davčnih predlogih je poslanec sodr. Renner v imenu socialnih demokratov predlagal, da odsek začne s podrobno razpravo o naslednjih vladnih predlogih: 1. o premembi osebnega davka; 2. o pristojbinah od brezplačnih prenosov premoženja; 3. o davku na kipeča vina; 4. o pristojbinah od konjskih stav; 5. o avtomobilskem davku. Nadale je poslanec doktor Renner predlagal, da gre odsek k dnevnemu redu preko naslednjih vladnih predlog: 1. o

avtomobilskem davku; 2. o davku na žganje. Dalje je predlagal, da odsek pozove vlado, naj čim prej predloži reformo zemljiškega davka, po kateri bodo kmetje izpod 1200 K čistega donosa zemljiškega davka proste. Za ostale kmetije, ki niso davka oproščene, je znižati davčno stopnjo. Za srednje obrate naj ostane neizpremenjena, za veleposestva pa je davčno stopnjo progresivno zvišati, dasezviša donos zemljiškega davka za 20 milijonov kron. Dalje naj odsek pozove vlado, da izdela načrt progresivnega davka na premoženja, načrt davka na prirastek zemljiške vrednosti in da predloži odpravo premij špirtinim žgalcem in prodajalcem. Končno je predlagal, da gre odsek k dnevnemu redu preko vladne predloge o državnem subvencioniranju deželnih fondov in da izvoli pododsek, ki naj izdela v 4 tednih zakonski načrt o dotaciji deželnih fondov za povzdigo ljudskega šolstva po sledečih načelih: Učitelje je zenačiti z drž. uradniki od 8. do 11. činovnega razreda; deželam, ki vstrežajo tem zahtevam, je dovoliti iz drž. blagajne dotacije po številu stalno v deželi nastavljenih svetnih učnih oseb.

POZOR SODRUGI!

Slovenski rudar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje, za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob pol enajsti uri dopolne in stane naročnina

celoletna K 18.—
polletna „ 9.—
četrtletna „ 4.50
mesečna „ 1.50
za inozemstvo celoletno „ 30.—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezne številke po 6 vin. v administraciji in in tobakarnah.

Vsak zaveden rudar bi moral biti naročen na „ZARJO“.

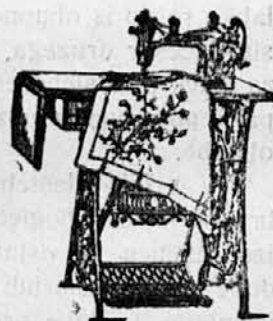
Naslov: Upravištvo „ZARJE“ v Ljubljani.

L. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo



šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Konsumno društvo rudarjev
v Hrastrniku

priporoča

svojo bogato zalogo
špecerjskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Priporočamo našim
-- gospodinjam --

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

Izdajatelja in zalagatelja Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Cobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.